

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 26.4.2016 г.
JOIN(2016) 19 final

2016/0120 (NLE)

Съвместно предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**за сключването на Споразумението за продължаване на дейността на
Международния център за наука и технология между Европейския съюз и
Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката
република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан,
Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и
Япония**

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

ОСНОВАНИЯ И ЦЕЛИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Общата цел на политиката на неразпространение е предотвратяването, откриването и реагирането на дейности за разпространение на оръжия за масово унищожение (ОМУ). За справяне с предизвикателствата, пораждани от разпространението на такива оръжия, съществуват многостранни конвенции и механизми за проверка, двустранни и национални законодателни уредби, предпазни мерки, санкции, мерки за контрол върху износа, съвместни мерки за намаляване на заплахите и планове за реагиране в извънредни ситуации.

Друг елемент на тази политика е наборът от мерки, свързани със знанията и високорисковите материали и технологии за ОМУ, които биха могли да бъдат използвани по-неподходящ и неразрешен начин, предизвиквайки големи щети.

В този контекст през 1994 г. след разпадането на Съветския съюз беше създаден Международният център за наука и технологии (МЦНТ). Той се финансира съвместно с други страни (САЩ, Канада и Япония) чрез многостранно международно споразумение, с което се цели предотвратяване на разпространението на научните и техническите познания, свързани с ОМУ. С течение на времето и други страни се присъединиха към Споразумението, а именно Армения, Беларус, Грузия, Казахстан, Киргизстан, Република Корея, Норвегия, Руската федерация и Таджикистан.

МЦНТ работи в пресечната точка между научните изследвания и неразпространението на ОМУ и е финансирал близо 3000 проекта на обща стойност от над 550 милиона евро. Участието на Съюза възлиза на близо 270 милиона евро. През последните години концепцията и работата на МЦНТ като научен център претърпяха развитие с оглед на променящата се динамика на разпространението на ОМУ, резултатите от анализите на заплахите и изменящите се нужди на страните. Центърът все повече акцентира върху подкрепата за проекти, насочени към смекчаването на по-обширните химични, биологични, радиологични и ядрени рискове, без да са задължително съсредоточени върху пренасочването на учени, а по-скоро върху насърчаването на мерките за биологична безопасност и биологична сигурност, модернизирането на материалната база на лабораториите, както и стимулирането на дейности за работа в мрежа между съответните научни общности.

След като през 2010 г. Руската федерация обяви, че ще се оттегли от Центъра, което стана факт на 15 юли 2015 г., страните се споразумяха, че трябва да бъде подписано ново споразумение, за да може Центърът да изпълнява ефективно своите задачи при промените се обстоятелства.

На 21 октомври 2013 г. Съветът оправомощи Комисията да започне преговори от името на Европейския съюз и Европейската общност за атомна енергия (действащи като една страна по Споразумението) за Споразумение за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология („Споразумението“) между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и Япония, като предостави съответните указания за водене на преговори.

Целите, изложени в указанията за водене на преговори, бяха напълно постигнати, а становищата на държавите членки бяха взети предвид по време на преговорите. Проектът на Споразумението за продължаване на дейността беше представен на работна група „Неразпространение“ (CONOP) на Съвета на 24 февруари 2014 г. и на работна група „Атомни въпроси“ на 5 февруари 2014 г.

След това Комисията пристъпи към парафиране на проекта на Споразумението за продължаване на дейността. Някои вътрешни процедури на Казахстан забавиха етапа на парафиране. През септември 2015 г. Споразумението беше парафирано от всички страни.

След парафирането на Споразумението Комисията и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност представиха съвместно предложение за решение на Съвета, с което да се одобри подписването на Споразумението за продължаване на дейността и да се определи лицето, което да го подпише от името на Съюза. Успоредно с това беше започната подобна процедура на основание Договора за Евратом. Подписването на Споразумението беше одобрено с Решение (ЕС) 2015/1989 на Съвета¹.

Споразумението за продължаване на дейността беше подписано от всички страни на 9 декември 2015 г. в Астана, Казахстан.

Настоящото предложение е последният етап от процеса на сключване на Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология. Предложени са две паралелни процедури — една за сключването на Споразумението на основание ДЕС и ДФЕС и паралелна процедура за сключването на Споразумението по силата на Договора за Евратом.

СЪГЛАСУВАНOST СЪС СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ РАЗПОРЕДБИ В ТАЗИ ОБЛАСТ НА ПОЛИТИКАТА

Както е посочено в тематичния стратегически документ за периода 2014—2020 г. по линия на Инструмента, допринасящ за стабилността и мира, поради разпространението на познанията в областта на двойната употреба е необходимо подкрепата да се съсредоточи от „пренасочването на учени“ към развитието на концепцията за „ангажираност на учените“. Оттогава подходът на ЕС бе съответно изменен с оглед също и на появата на нови средства за информация и комуникация, позволяващи по-лесен достъп до чувствителни знания и умения от страна на потенциални разпространители на ОМУ.

През годините значението в общата политика на сигурност на аспекта „човешко измерение“ постепенно се увеличи и вниманието се съсредоточи не само към дейностите по пренасочване, но също и към необходимостта от ограничаване на познанията и експертния опит в областта на двойната употреба на световно равнище. Значението на тези аспекти нарасна в периода след 11-ти септември и това в крайна сметка доведе до приемането на Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН от 2004 г. Тези промени бяха обсъдени и в рамките на програмата за глобално партньорство на Г-8. През 2009 г. работна група на Г-8, с одобрението на срещата на високо равнище, прие редица препоръки за координиран подход в областта на глобалното разпространение на познанията за оръжията за масово унищожение и

¹ Решение (ЕС) 2015/1989 на Съвета от 26 октомври 2015 г. за подписване от името на Европейския съюз на Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология (ОВ L 290, 6.11.2015, стр. 7).

ангажираността на учените. Тя изтъкна разпространението на експертни знания за ОМУ и на други чувствителни познания в областта на химичните, биологичните, радиологичните и ядрените материали (ХБРЯ) като повод за сериозна загриженост. Препоръките се позовават на поуките, извлечени от МЦНТ при изготвянето на подходящи проекти извън страните от Г-8 като начин да се допринесе към общите усилия за неразпространение. С декларацията на Г-8 от Довил действието на програмата за глобално партньорство се удължава след 2012 г., а ангажираността на учените се определя като ключова област.

Различните препоръки бяха взети под внимание по време на преговорите по новото споразумение за продължаване на дейността на МЦНТ. Съдържанието му е в съответствие с целите на Резолюция 1540 на Съвета за сигурност на ООН.

СЪГЛАСУВАНOST С ДРУГИТЕ ПОЛИТИКИ НА СЪЮЗА

Новото споразумение за продължаване на дейността е в съответствие с Европейската стратегия за сигурност от 2003 г., преразгледана през 2008 г., както и със Заключенията на Съвета от 2013 г. относно осигуряването на трайна и ефективна политика на ЕС по отношение на новите предизвикателства, произтичащи от разпространението на оръжия за масово унищожение и системите за доставянето им. В заключенията се призовава за по-нататъшно укрепване на защитата срещу предаване на чувствителни технологии и умения, в т.ч. на изделия с двойна употреба.

Новото споразумение е също така в съответствие с програмата „Хоризонт 2020“, и по-специално с работната програма за сигурни общества, която насърчава приложните изследвания в областта на сигурността в различни чувствителни области. То е също така в съответствие със съдържанието на съответните изследователски програми на Евратом.

Финансирането на МЦНТ е част от новия Инструмент, допринасящ за стабилността и мира, по-специално съгласно член 5, параграф 2 от него. В Инструмента, допринасящ за стабилността и мира, има редица разпоредби, с които се гарантира, че припокриването на дейности и двойното финансиране ще бъдат избягвани. Комисията има правно задължение да гарантира, че приетите мерки са в съответствие с мерките за помощ на Съюза и на държавите членки, за да се избегнат припокриването на дейностите и двойното финансиране.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

ПРАВНО ОСНОВАНИЕ

Решението за правното основание за настоящото предложение беше взето след обмен на мнения относно предложението за указанията за водене на преговорите в съответните работни групи на Съвета (работна група „Неразпространение“ и работна група „Атомни въпроси“) и Корепер.

Настоящото предложение е изготвено на основание член 37 от ДЕС и на основание членове 180 и 218 от ДФЕС.

Паралелна процедура е започната на основание членове 4 и 101 от Договора за Евратом.

СУБСИДИАРНОСТ (ПРИ НЕИЗКЛЮЧИТЕЛНА КОМПЕТЕНТНОСТ)

Държавите членки приканиха Европейския съюз да бъде страна по Споразумението поради способността му да мобилизира експертен опит на територията на целия Съюз, както и поради дългогодишния му опит в тази област от 1992 г. насам. Държавите членки се съгласиха, че Съюзът е в състояние да гарантира по-добра координация, както и изграждането на мрежи между заинтересованите страни, особено сред учените, надхвърляйки възможностите на отделните държави членки. За някои от включените рискове не съществуват граници (напр. епидемиите или контрабандата на опасни материали) и тези рискове трябва да се управляват на регионално или световно равнище.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ, СЪБИРАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕКСПЕРТНИ СТАНОВИЩА

ПОСЛЕДВАЩИ ОЦЕНКИ/ПРОВЕРКИ ЗА ПРИГОДНОСТ НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Изборът дейността да бъде продължена чрез международно споразумение беше направен, защото с него се осигурява максимална правна сигурност за Съюза, включително процедури за финансиране, основаващи се на международни стандарти, които ще гарантират защитата на финансовите интереси на фондовете на Европейския съюз.

Освен това единствено чрез ново международно споразумение могат да се гарантират редица привилегии, свързани с имунитетите и привилегиите на служителите на ЕС, работещи в секретариата в Казахстан. Аналогично са гарантирани достъпът до институтите с цел контрол на изпълнението на финансираните от ЕС дейности, както и редица привилегии, позволяващи предоставянето на помощта да става без облагане с данъци като ДДС, мита и други такси.

КОНСУЛТАЦИИ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

През 2014 г. Научният консултативен комитет на МЦНТ започна поредица от срещи с представители на научните общности от Европейския съюз, САЩ, Япония и други държави, които понастоящем са членове на МЦНТ. Бяха набелязани редица приоритети в областта на ядрената, биологичната и химичната сигурност, както и във връзка с изменението на климата и допълнителните възможности за научна работа в мрежа, за които да бъде предоставена подкрепа в бъдеще.

През февруари 2015 г. Комисията организира среща за задълбочени обсъждания с екип от експерти от всички партньорски държави, включително от Съюза. Наборът от приоритети беше допълнително уточнен и бяха получени препоръки относно механизмите за финансиране и начините на работа, по-специално за укрепване на подхода за работа в мрежа.

СЪБИРАНЕ И ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕКСПЕРТНИ СТАНОВИЩА

Позицията на Съюза беше изготвена въз основа на препоръки от научни експерти в Комисията, както и от ЕСВД. Освен това становища бяха предоставени от редица експерти на Съюза на високо равнище, които работят в тази област, и по-специално тези, които участват от името на Съюза в Научния консултативен комитет на МЦНТ.

Бяха финансирани също така няколко експертни проучвания за оценка на рисковете и заплахите в тази област в Кавказ и Централна Азия. Резултатите бяха обсъдени в работна група за ангажираността на учените, председателствана от Комисията. Нейните препоръки бяха взети предвид.

4. ПОДРОБНО ОБЯСНЕНИЕ НА КОНКРЕТНИТЕ РАЗПОРЕДБИ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

Основните цели на Центъра са заложи в член 2 от Споразумението за продължаване на дейността му. Тези цели са:

- i) да насърчава подобряването на международните механизми за предотвратяване на разпространението на ОМУ и системите за доставянето им, както и на технологии, материали и експертни познания, които са ключови елементи, пряко свързани с разработването, производството, използването или усъвършенстването на ОМУ или на системите за доставянето им (включително технологии, материали и експертни познания с двойна употреба);
- ii) да предоставя на учени и инженери с познания и умения, приложими за ОМУ и системите за доставянето им, включително познания и умения, свързани с двойната употреба, възможности за обучение и алтернативна заетост, при които знанията и уменията им могат да се използват за мирни дейности;
- iii) да насърчава култура на сигурност по отношение на боравенето със и използването на материали, оборудване и технологии, които могат да се използват за проектиране, разработване, производство или употреба на ОМУ или на средствата за доставянето им; както и
- iv) да допринася чрез дейностите си: за развитието на международното научно сътрудничество, укрепването на глобалната сигурност и стимулирането на икономическия растеж чрез иновации; за фундаментални и приложни изследвания и за технологично разработване и търговска реализация, *inter alia*, в областта на околната среда, енергетиката, здравеопазването и ядрената, химичната и биологичната безопасност и сигурност; и за насърчаване на по-нататъшната интеграция на учените с технологии, материали и експертни познания, приложими за ОМУ, в международната научна общност.

В съответствие с указанията за водене на преговори в Споразумението (член 10) се предвижда, че всички дейности ще са необлагаеми с данъци и ще се ползват от други данъчни привилегии в приемащите държави.

Финансиращите страни ще имат пълен достъп с цел наблюдение, одит, оценка и инспекция на проектите, финансирани от ЕС, включително инспекция на съоръженията, които се ползват от финансирането, както е посочено в член 8 от Споразумението.

В член 12 от Споразумението са определени имунитетите и привилегиите на персонала на МЦНТ, включително на служителите, работещи от името на Европейския съюз. Текстът на член 12 от Споразумението съответства изцяло на разпоредбата от Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г.

Не може да се използва директна препратка към Виенската конвенция поради някои правни въпроси, повдигнати от Казахстан. Поради това по време на преговорите това позоваване беше заменено с точния текст на съответните разпоредби на Виенската конвенция.

Съвместно предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

**за сключването на Споразумението за продължаване на дейността на
Международния център за наука и технология между Европейския съюз и
Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката
република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан,
Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и
Япония**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за Европейския съюз, и по-специално член 37 от него,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 180 и член 218, параграф 6, буква а) от него,

като взе предвид предложението на Комисията,

като взе предвид одобрението на Европейския парламент,

като има предвид, че:

- (1) В съответствие с Решение (ЕС) 2015/1989 на Съвета² Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и Япония („Споразумението“) беше подписано на 9 декември 2015 г. при условие на сключването му на по-късна дата.
- (2) Споразумението следва да бъде одобрено от името на Съюза,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология между Европейския съюз и Евратом, действащи в качеството си на една страна, и Грузия, Киргизката република, Кралство Норвегия, Република Армения, Република Казахстан, Република Корея, Република Таджикистан, Съединените американски щати и Япония се сключва от името на Европейския съюз.

Текстът на споразумението е приложен към настоящото решение.

² Решение (ЕС) 2015/1989 на Съвета от 26 октомври 2015 г. за подписване от името на Европейския съюз на Споразумението за продължаване на дейността на Международния център за наука и технология (ОВ L 290, 6.11.2015, стр. 7).

Член 2

Председателят на Съвета посочва лицето, упълномощено да извърши от името на Европейския съюз нотификацията, предвидена в член 17 от Споразумението.

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател